

Böröndi Lajos: Ahogyan fölkel a Nap (Karczagi Endre munkássága)

Szél-Járás, 2009/1. 83-/4. o.

Úgy fest Bandi. A festményeit nézegető úgy véli. Nem tudja persze, hogy mekkora erőfeszítés rejlik az egész mögött, de Karczagi Endre képes elhíttetni, hogy nem sok. Ennek ellenére persze lehet, hogy nagyon sok. Barátja lévén, elnézve új tárlatát a magyaróvári könyvtárban úgy gondolom, a világ szerencsésebb helyén többre vihette volna. Lehetett volna dédelgetett művész. Fogadott városában "csak" bohém, nyugdíjas rajztanár. Persze fogadott városa nem az értékre fogékony városka, ez őt egy percig sem bántja. Az sem, hogy tárlatnyitóira több tucatnyian kíváncsiak. Mégis ritkán állít ki. Fölöslegesnek véli a vásári alkalmakat. S a hókuszpókuszt, a felhajtást.

Karczagi Endre vidám ember, néha indulatosnak is véljük, de dolgait szemlélve tárul fel igazi énjé, a csöppet sem semleges magatartás. S a történelem iránti érdeklődés. A szlovákiai Atelierben nemrégiben rövid bemutatkozásra nyílt lehetősége. Engem kért meg egy flekknyi írás elkövetésére. Zavarba jöttem. Mint mondhatnék azon kívül róla, hogy szeretem azt, amit csinál. Hogy szeretem a keret összefogta dolgait. Grafikáit, olajképeit, s újabban akvarelljeit. E bemutatásban hadd idézzek végül az említett cikkből, így köszöntve Mosonmagyaróvár nyugalmazott rajztanárát, a kiváló képzőművészt! "Számára a festészet a létezés egyik formája. Csak az egyiké, hogy rontsunk kissé ezen a magasba vivő gondolaton. Nem izgatja folyton a feladat, valójában egy képet fest, de ehhez sok festéket le kell kaparni a vászonról.

Karczagi Endrét könnyen el lehet téríteni a festéstől, a kép megvárja, az valójában készen van valahol, csak még a megfestése van hátra. A világ formáinak nézése például, vagy a lovak járása sokkal fontosabb számára az ecsetek válogatásánál. Igaz, e nézelődés közben is készülődik. A kevés, de súlyos, ütős gondolatok képi megjelenítője ő, aki Budapesten született a háború előtt, kitanulta a rajzolást Egerben, hogy hosszú évtizedeken át látni tanítson általános iskolás tanulókat Mosonmagyaróváron.

Amúgy pironkodik, ha festőművésznek nevezik, a tanárság is megteszi – mondogatja. Nem gondolta, hogy nyugdíjasként majd megfest mindent, aminek képbe álmódásától ez a tehetséget koptató pálya elszívta az erőt. Ugyanolyan keveset fest, mint korábban.

Képei látszólag ellentmondanak természetének, dinamikusak, robbanékonyak. Állásfoglalásra kényszerítenek, szemtelenül erotikusak, vastag combok, mohó, szélesre húzott szájak dominálnak. Ragadozó nők néznek le ránk a vásznakról, a vesénkbe látnak, tudják, hogy minden gondolatunk róluk szól. Groteszki figurák mutatnak fityiszt nekünk, mutatvány az egész élet, mondják alakjai, ismerünk, szólnak le ránk, uralkodunk rajtad, vágják a szemünkbe.

Karcagi Endre úgy fest, mint ahogyan felkel a Nap. Természetesen, egyszerűen. Dolgai megállnak önmagukban egésznek, értéknek, nem kell konstrukciókat kitalálnunk látásukra, nem kell bonyolult körmondatokra ragadtatnunk magunkat, hogy megpróbáljuk értelmezni őket. Igaz, ezt sokan manapság gyengeségnek, esendőségnek tartják. Mi úgy véljük, ez is lehet természetes. A festő fest. Amikor úri kedve úgy tartja. Karczagi Endrének néha úgy tartja úri kedve.”

Festő, grafikus, (Budapest, 1939. november 4.) 1958-61: Az Egri Pedagógiai Főiskola, földrajz-rajz szakos tanári diploma, mestere: Jakuba János. 1982: Szocialista Kultúráért; 1996: 1956-os képzőművészeti pályázat különdíja. Tanulmányai végeztével általános iskolai tanárként Mosonmagyaróváron helyezkedett el. 1967-től kiállító művész, egyéni tárlatain sok esetben feleségével, László Enikővel együtt szerepelt. Nyaranta pedagógus művésztelepeken (Keszthely, Gyula, Vác, Kőszeg stb.) fejlesztette művészi képességeit. Kísérletező kedvű alkotó, a festészet és a grafika területén azonos teljesítményre képes.